

ליל שבת קודש פרשת בראשית ה'תשס"ה

בליל שבת קודש בסעודה ראשונה דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד על פי דברי רביז"ל בליקומי מוהר"ן חלק א' סי' ס"ח המדבר מממון וממדת הכעס, עיין שם.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, רביז"ל אומר, כל הנפשות תאנים ומתאנים לממון, ולא לממון בלבד מתאנים ואוהבים אותו, אלא אפילו להאדם שיש לו הממון, דרך בני אדם למשך אליו ולאהוב אותו, מחמת שיש לו ממון, כמו שאנו רואין בחוש, וכמו שכתוב (משלי י"ד): "ואוהבי עשיר רבים", וזה מחמת שהנפש באה ממקום עליון, שהממון בא ומשתלשל ומתהוה משם וכו' ובבחינה זו, רבי מכבד עשירים, כמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה (ערוכין פ"ו), מחמת שיש להם ממון שהוא בא ממקום גבוה וכו' ודע, שראוי שכל ישראל יהיו להם ממון, אך יש מדה אחת שמפסדת ומאבדת מהם הממון, והיא מדה רעה מגונה, שקשה מאד להנצל ממנה. ואפילו אם ירצה אחד להנצל ממנה, ובפרט בשביל תאות הממון, כדי שלא תפסיד לו את הממון, עם כל זה המדה רעה הזאת מתגברת עליו בילדותו ובקמנותו, ועל ידי זה מפסדת ממנו הממון שהיה ראוי שיהיה לו: והמדה רעה הזאת היא מדת הכעס, שעל ידי זה מפסיד ומאבד הממון הראוי לו, כי בבחינת שרש ההשתלשלות שמשתלשל הממון, במקום שמשתלשל משם, הוא בחינה אחת עם הכעס ממש, ועל כן הבעל דבר כשרואה שמשתלשל ויורד שפע לאדם שיהיה לו ממון, אזי יורד ומזמין לו כעס, ועושה לו מבחינת ההשפעה והשתלשלות שיוורד אליו שיהיה לו ממון, עושה לו ממנו כעס. כי הכעס הוא ממש בחינה אחת וענין אחד עם הממון, במקום שרש ההשתלשלות, ואין ביניהם שום הפרש. כי שניהם יורדים מגבורות, ונמשכין במקום אחד ממש, בבחינת (איוב ל"ז): "מצפון זהב יאתה" ובתיב (ירמיה א'): "מצפון תפתח הרעה" היינו בחינת כעס, כמו שכתוב (קהלת י"א): "והסר כעס מלבך והעבר רעה מבשרך": כי הממון והעשירות היא בחינת חומה, כמו שכתוב (משלי י"ח): "הון עשיר קרית עוזו ובחומה נשגבה" וכו', והכעס הוא קלקול החומה, כמו שכתוב (שם כ"ה): "עיר פרוצה אין חומה איש אשר אין מעצר לרוחו", והבעל דבר כשרואה שיוורד לאדם השתלשלות שפע של ממון, שהוא בחינת חומה כנ"ל, אזי הוא עושה לו מזה ההשתלשלות, כעס, שמזמין לו דבר לכעס, ונתקלקל בחינת החומה, על ידי הכעס כנ"ל. כי הכעס

והממון הם בחינה אחת, בשרש ההשתלשלות כנ"ל. ועל כן בקל מהפך לו ההשתלשלות שפע של ממון, שהוא בחינת חומה, לבעם שהוא הפך החומה, ועושה לו מחומה חימה, שמהפך הממון לבעם כנ"ל, כי תחלת שרש השתלשלות הממון, הוא מקום שהנפש באה משם, בבחינת (דברים כ"ד): "ואליו הוא נושא את נפשו", הנאמר על ממון של שכיר יום, וכמו שכתוב (איכה ה): "בנפשנו נביא לחמנו", ועל כן הנפש מתאוה ותאב לו כנ"ל. ועל ידי בעם, מאבד נפשו, בבחינת (איוב י"ח): "מורף נפשו באפו", כמובא בזוהר (תצוה דף קפ"ב):

ודע, שאפילו אם כבר הגיע לו השפע, ונתהווה ממנה ממון, וכבר יש לו הממון, שהוא בחינת חומה כנ"ל, על כל זה, לפעמים הבעל דבר מגרה אותו בבעם גדול כל כך, עד שמפסיד ומאבד ממנו, אפילו הממון שיש לו כבר, אף שהיה ראוי שלא יוכל אז להפסיד לו הממון על ידי הבעם, מאחר שכבר נתהווה מהשתלשלות השפע ממון, ושוב אי אפשר להתהפך לבעם, ואדרבא הממון שיש לו, שהוא בחינת חומה, ראוי שיגן עליו שלא יוכל להפסיד לו ולהזמין לו בעם, שהוא הפך בחינת חומה. על כל זה, יש כח ביד הבעל דבר להתגבר על האדם בבעם גדול כל כך, שיפסיד ממנו אפילו הממון שיש לו כבר, כי כשהממון יורד לאדם, הוא בבחינת (תהלים קי"א): מרף נתן ליראיו. והוא מהפכו לבעם, ונעשה מזה מורף נפשו באפו כנ"ל, ה' ישמרנו ויצילנו ממדה המגונה הזאת אמן כן יהי רצון, עד כאן דברי רביז"ל.

והסביר מוהרא"ש נ"י, כי הנה רביז"ל מגלה לנו כאן שממון בקדושה הוא דבר גדול מאד, והוא בא מאותה מקום שהנפש בא משם, כי כל נפש כפי הפעולות שצריך לפעול בזה העולם, כן גותנין לו כסף שיכול להגיע אל תכליתו ותיקונו, והכסף הוא כמו חומה המסבב אותו מכל צד ושומר אותו מכל רע, בחינת (משלי י"ח) הון עשיר קרית עוזו וכחומה נשגבה וגו', ולכן ראוי לכל איש ישראלי, יהיה מי שיהיה, שיהיה לו ממון, כי כל נפש מישראל בא מרום גבהי מרומים, וצריך לפעול פעולות גדולות בעולם, ולכן בודאי ראוי שיהיה לו ממון וכסף לעזור לו להגיע אל תכליתו, ומטעם זה רבי מכבד עשירים (עירובין פ"ו.), היינו מחמת גודל הארת נפשם, כי אם הם עשירים ויש להם ממון הרבה, זה סימן שגם אור נפשם גדול מאד, ויכולים להגיע אל מעלה גדולה אם ירצו, ובודאי לא כיבדם רבי בשביל ליהנות מן העשירות שלהם, כי הלא רבי בעצמו עשיר היה, ובשעת פטירתו זקף עשר אצבעותיו כלפי מעלה ואמר, רבוננו של עולם, גלוי וידוע לפניך שיגעתי בעשר אצבעותי בתורה,

ולא נהניתי אפילו באצבע קטנה (כתובות ק"ד), הרי שלא נהנה מאחרים כלל, ולא היה צריך את ממנו, רק היה מכבד העשירים מחמת גודל אור נפשם וכנ"ל.

ומגלה לנו רביז"ל, שיש מדה אחת שמפסדת ומאבדת את הממון מן האדם, וקשה מאד להנצל ממנה, והיא מדת הכעס, ואפילו אם ירצה אדם לינצל ממנה כדי שלא יפסיד את הממון, עם כל זה המדה הרעה הזאת מתגברת עליו בילדותו ובקטנותו, וקשה מאד להנצל ממנה, ועל ידי זה מפסדת הממון שהיה ראוי שיהיה לו, כי הכעס טורף נפש האדם ומאבדו רחמנא ליצלן, בחינת (איוב י"ח) טורף נפשו באפו, ועל ידי זה מאבד הכסף שהיה ראוי להגיע לנפשו, שגם כן נקרא טרף, וכמו שכתוב (תהלים קי"א) טרף נתן ליראיו, כי הכעס פורץ את החומה שהיה מסבב ושומר אותו, ונעשה מחומה חימה, היינו מן הו' נעשה י', ואזי אין לו שמירה, והבעל דבר כשרואה שראוי לירד לאדם איזה שפע של ממון, מזמין לו נסיון של כעס, ואם אינו עומד בנסיון אזי מאבד כל השפעתו, שזהו בחינת מה שאמרו חכמינו הקדושים (תוספתא בבא קמא פרק ט') המפזר מעותיו בחמתו, יהא בעיניך כעובד עבודה זרה, המפזר מעותיו דייקא, כי על ידי חמתו הוא מפזר מעותיו ומאבדן ממש רחמנא ליצלן, והוא כעובד עבודה זרה, כי גם טורף ומאבד נפשו, ועל זה אמרו חכמינו הקדושים (גדרים כ"ב:) כל הכועס אפילו שכינה אינה חשובה כנגדו, ולכן צריכין לעבוד מאד לעקור את מדת הכעס ממנו בכל אופן שיהיה, וצריכין לבקש הרבה מהשם יתברך שיזכה להנצל ממדת הכעס, ואזי יהיה לו שפע כראוי.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שאין הכוונה דווקא לכעס גדול מאד שאדם אוכד בה כל עשתונותיו, וזורק כלים וכו', שעל זה בודאי צריך לשמור מאד שלא יבוא לידי כך חס ושלום, רק אפילו כעס וקפידות שעוברים על האדם מדי יום ביומו, היינו בבית עם אשתו ועם ילדיו, או במלאכתו עם פועליו ועם שכיניו, שכמעט אין אדם ניצול מקפידות אלו, עד שהם ממררים ימי חייו, וטועם על ידם טעם מיתה רחמנא ליצלן, וכעין שאמרו חכמינו הקדושים (דרך ארץ וזטא) אין אדם מת אלא מכעס בניו, עיין שם, גם על זה צריך מסירת נפש עצום לא לבוא לידי כך, וזה בודאי מלחמה קשה וכבידה מאד, ומשיח צדקנו יכנים ענין זאת בשלימות בעולם, כי עליו נאמר (ישעיה מ"ה) ותהלתי אחטום לך, וכן (שם י"א) והריחו ביראת ה', שהחוטם והריח יהיה אצלו בשלימות (עי' ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ב'), ויהיה לו אריכת אפים נורא מאד לסבול את הכל, כי אפילו על תפילה ועבודת ה' צריכין אריכת אפים גדול מאד, בבחינת ותהלתי אחטום לך, כי לא בכל פעם רואין תיכף ומיד מה שפועל בתפילתו, אבל צריכין להמשיך ולהתפלל ברחמים ותחנונים, ואם יתן השם יתברך, יתן, ואם לאו,

לאו (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' קצ"ו), ואם עדיין אינו רואה ישועה בתפילתו, לא יכעס ולא יאבד סבלנותו, רק ימשיך ויתפלל, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (ברכות ל"ב:) ראה אדם שהתפלל ולא נענה, יחזור ויתפלל, שנאמר (תהלים כ"ז) קוה אל ה', חזק ויאמץ לבך וקוה אל ה', ומשיח צדקינו יכניס ענין זאת בעולם, שיזכו כל הבריות לאריכת אפיים נפלאה, עד שלא יכעסו כלל על שום דבר, וכמו שהעיד רביז"ל על עצמו (שיחות הר"ן סי' כ"ב) שאחר שהיה בארץ ישראל, זכה לבטל הכעס בתכלית הביטול, ונעשה טוב ממש, ולא נשאר בו שום צד קפידא בעלמא, ואף על פי שבתחילה היתה כעסן גדל מאד, אבל אחר כך זכה לבטל את הכעס מעצמו, עד אפילו מי שהיה עושה לו כל הרעות שבעולם לא היה בלבו שום צד שנאה וקפידא עליו, אדרבא היה אוהבו ולא היה בלבו עליו כלל, כי היה רק כולו טוב ממש, עיין שם, ולכן צריכין לבקש ולהתחנן הרבה אל השם יתברך שיזכה לינצל מכל מיני כעס וקפידות, ויהיה לו סבלנות ואריכת אפים אמיתי, ואז יחיה חיים טובים באמת.

והנה מבואר בדברי רביז"ל (שיחות הר"ן סי' רמ"ט), שעיקר מדת הכעס תלוי בפגם הברית רחמנא ליצלק, כי החטא הזה עושה את האדם רע וכעסן שקורין "בייז", וכמו שכתוב (בראשית ל"ח) והיה ער בכור יהודה רע בעיני ה', שמחמת חטאו בחטא הנ"ל, היה איש רע וכעסן, ועל כן הנואף יכולים להכיר בחוטמו (שיחות הר"ן סי' קפ"ד), כי מי שהוא בכעס תמיד, סימן שהוא פגום בברית רחמנא ליצלק, ולכן העיקר לשוב אל השם יתברך בכל לבבו ובכל נפשו על חטאותיו ועוונותיו, ויבקש הרבה מהשם יתברך שיזכה לאריכת אפים אמיתי, ואז יזכה לחיות חיים טובים ונצחיים בזה ובבא לנצח, אשרי לו ואשרי חלקו.

וקישר מוהרא"ש נ"י את ענין הנ"ל לפרשת השבוע בקשר נורא ונפלא מאד, כי הנה מצינו בפרשת השבוע את כעסו וחרון אפו של קין כשלא נתקבלה קרבנו, וכמו שכתוב (בראשית ד') ואל קין ואל מנחתו לא שעה ויחר לקין מאד ויפלו פניו, והקדוש ברוך הוא הוכיח אותו על זה, ואמר לו (ש) למה חרה לך ולמה נפלו פניך, הלא אם תיטיב שאת ואם לא תיטיב לפתח חטאת רובץ וגו', ויש להבין מהו כפל הלשון "ויחר לקין מאד" "ויפלו פניו", וכן מה היה תוכחתו של השם יתברך אליו "הלא אם תיטיב שאת וגו'" ואיך זה היה תוכחה על הפגם שלו? אבל על פי דברי רביז"ל הנ"ל מובן הענין מאד, כי הנה מצינו אצל קין שהיה פגם של תאות גיאות, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (פרקי דרבי אליעזר פרק כ"א) שחמד קין תאומתו של הבל, שגולדה עמו תאומה יתירה, ורצה להרוג אותו כדי ליקח אותה, וזה אשר גרם לו כעסו, וכדברי רביז"ל הנ"ל, שמכירין את הנואף בחוטמו, וזהו

"ויחר לקין מאד", שבא לידי כעס וחרון אף כשלא נתקבלה קרבנו, "ויפלו פניו" היינו שנסתלקה ממנו נשמתו והוסר ממנו צלם הפנים (כמובא באור החיים הקדוש), כי על ידי הכעס מאבדין הנפש כנ"ל, ועל זה בא לו התוכחה מאת השם יתברך "הלא אם תיטיב - שאת" הלא אם תהיה איש טוב, ותעקור ממך את מדת הכעס וה"רע", אזי "שאת", תוכל לסבול ולשאת כל מה שעובר לך בחיים, ותחיה חיים טובים, אבל "ואם לא תיטיב" ולא תעקור מעצמך מדת הכעס והרע, "לפתח חטאת רובין", תהיה רובין תחת החטאת והעון, שלא תוכל לשאת ולסבול כל מה שעובר עליך בחיים (כמובא בעין זה בשם הרשב"ם), ותיכף ומיד גילה לו השם יתברך את כוח הבחירה, שהכל בידו, ואם רוצה יכול לשלוט בנפשו ולמשול ברוחו, שזהו "ואליך תשוקתו", שבוודאי היצר הרע תמיד שוקק ומתאוה להכשילך, ובפרט בעוון הכעס והקפידות, שמתגבר על האדם בילדותו ובקטנותו, אבל "ואתה תמשול בו", אם תרצה תתגבר עליו, שזהו עיקר הגבורה והממשלה, וכמו שכתוב (משלי מ"ז) טוב ארך אפים מגבור ומושל ברוחו מלוכד עיר, ואם זוכין לכבוש הכעס, אזי יש לו הכל.

אבל מדת השנאה והקנאה בערה בקין מאד, ובפרט שעשה ישות ומציאות מן העולם הזה, ובחר לעצמו עבודת האדמה, שהוא ענין חמדת גשמיית עולם הזה, ולעשות קביעות ממנה, לעומת קין שבחר להיות רועה צאן שהוא עסק מטלטלין, שחולפים ועוברים מהר, ואין להם קביעות כלל (עי' סדר הדורות), ולכן התגבר עליו הכעס והשנאה כל כך עד שקם על הכל אחיו והרגו, ואז נתקלל עם איבר הממון והעשירות, וכמו שכתוב "כי תעבוד את האדמה לא תוסף תת כוחה לך", היינו הפסד הממון, וגם "נע ונד תהיה בארץ" שאין לך רשות לדור במקום אחד, כי נפרץ לו החומה של עשירות, ואין לו שמירה וחומה לשמור אותו מכל העובר עליו מסביב, שזהו מה שטען אחר כך להשם יתברך, "והייתי נע ונד בארץ והיה כל מוצאי יהרגוני", שכל מה שימצא אותי ויעבור עלי בחיים, יהרוג אותי, ולא יהיה לי עם מה להתחזק, ומחמת שהודה על חטאו וביקש מחילה, אמר לו השם יתברך, "לכן הורג קין שבעתים יוקם, וישם ה' לקין אות לבלתי הכות אותו כל מוצאו", ומובא בילקוט ראובני, שהשם יתברך רשם אות ו' במצחו לשמור אותו, ולמה אות ו' דייקא? אבל על פי הנ"ל מובן מאד, כי זהו הו' של החומה שנפרץ לו בכעסו ובחמתו, ועכשיו שעשה תשובה הוחזר לו הו' שיהיה לו חומה סביב, וזהו "לבלתי הכות אותו כל מוצאו", שיוכל להתחזק בכל מה שעובר עליו, ולא יכה אותו כל נסיונות החיים, והבן, והשם יתברך יזכינו לקנות בעצמינו מדת הסבלנות וארך אפים, ונזכה להיות טוב לכל, עדי נזכה לשוב בתשובה שלימה לפניו יתברך ולהכלל בו יתברך לגמרי מעתה ועד עולם אמן ואמן.

בוקר שבת קודש פרשת בראשית ה'תשס"ה

בשבת קודש בבוקר, בעת קידושא רבא, דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד בסיפורי מעשיות של רביז"ל במעשה מזבוב ועכביש מעשה ז' דף קי"ז, עיין שם.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, רביז"ל מספר, אספר לכם כל הנסיעה שלי שהיה לי, רביז"ל היה רגיל לנסוע נסיעות נפלאות, לפעמים לבר והיה נעלם מעין כל חי, ולפעמים עם איזה מאנשיו, ובכל נסיעותיו היה עוסק בתיקונים נפלאים, וכמו שאמר פעם (חיי מוהר"ן סי' קנ"ה), אילו היו יודעים העולם על מה אני נוסע, היו נושקים את דריסת הרגלים שלי, בכל פסיעה ופסיעה שלי אני מכריע את כל העולם לכף זכות, עיין שם, וכשהיה חוזר מנסיעותיו היה מספר סיפורים נפלאים ואומר תורה, ובהם היה מרמז קצת מעניני נסיעותיו, ולפני שסיפר מעשה זאת נסע נסיעתו הידועה לנאווריטש, לפני פורים תקס"ז, ונתחפש, והיה לבוש כדרך הסוחרים ולא ידעו ממנו כלל, ואחר כך כשחזר סיפר מעשה זאת (חיי מוהר"ן סי' קנ"ז-ק"ם).

מעשה במלך אחד, חכמינו הקדושים אומרים (גיטין ס"ב.) מאן מלכי רבנן, שהתלמידי חכמים אמיתיים נקראים מלכים, כי ניתן להם מלוכה וממשלה מן השמים כדי להנהיג אנשים בדרך ה', ולגלות ולפרסם להם מלכות שמים, ולכל אחד ואחד ניתן המלכות כפי בחינתו, יש אחד שהוא מלך בביתו על אשתו וילדיו, ויש אחד שהוא מלך בעירו, ויש אחד שהוא מלך על כל העולם כולו, והעיקר שיהיה המלכות אצלו בן חורין, שלא ימלוך על אנשים להנאתו ולצרכו, רק לגלות להם מלכות שמים, שהשם יתברך מלך ומלכותו בכל משלה (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' נ"ו).

שהיו עליו כמה מלחמות כבדות וכבש אותם, כי על הצדיקים הגדולים עובר כל מיני מלחמות קשות וכבדות, הן מהבעל דבר והיצר הרע שרוצה להתגבר עליהם ולמנוע אותם מעבודתם, והן מרשעים ומתנגדים המקנאים בהם ורודפים אותם, אבל הם מתגברים כארי לכבוש כל מלחמתם, ואינם עוזבים את עצמם כלל, ואף צדיק בעולם לא נולד צדיק מושלם בלי מלחמת היצר, אדרבה, דייקא על הצדיקים הגדולים שיש להם כוחות עצומות, מתגבר היצר הרע ביותר, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (פוכה נ"ב.) על הפסוק (יואל ב') כי הגדיל לעשות, שבתלמידי חכמים יותר מכולם, וכן אמרו (שם), כל הגדול מחבירו יצרו גדול הימנו, והם יודעים היטיב

שתיכף ומיד שיוצאה הנשמה מעולם העליון לעולם הזה, צריכה לערוך מלחמה ארוכה נגד היצר הרע וחיילותיו הטמאות, בבחינת (דברים כ"א) כי תצא למלחמה על אויביך וגו', שתיכף ומיד שיוצאים לעולם הזה, הרי הוא למלחמה על האויב הגדול שהוא היצר הרע, ולכן אינם מתפעלים מכל טכסיסי היצר הרע ומקנאות הרשעים, רק מתגברים מאד לכבוש כל מלחמתם, ולגמור חפצם ורצונם, ולגלות כבוד שמים בעולם.

ולקח שבויים הרבה, השבויים של המלך הם המקורבים של הצדיק, שפרה מתוך שיני הס"מ והסטרא אחרא, ולקח אותם תחת כנפיו, והרחיצם והלבישם ונתן להם תקוה טובה בחיים, ומי שזוכה להתקרב אליו ולהיות נמנה בין שבוי, נמשך עליו אור זיו וחיות מנועם זיוו השכינה, ומתחיל לכסוף ולהשתוקק אחריו יתברך ברצון מופלג מאד.

(בתוך דבריו של רביז"ל, שהתחיל לספר זאת המעשה, ענה ואמר בזו הלשון: תאמרו שאספר לכם הכל ותוכלו להבין), כי רביז"ל רצה להקדים לנו, שכל נחשוב שאם אנחנו שומעים הסיפור כבר מבינים אותו, וירדנו לסוף דעתו בזה, כי דבריו הקדושים עמוקים מני ים, עמוק עמוק מי ימצאם, ואסור לנו לחשוב שכבר מבינים את הכל, כי תכלית הידיעה אשר לא נדע, וכל מה שזוכין להשיג, יודעים שעדיין ההשגה רחוקה ממנו מאד, בחינת (קהלת ז') אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני, וכן אמרו חכמינו הקדושים (ברכות ד.), למד לשונך לומר איני יודע, שאדם ירגיל עצמו לומר תמיד שאינו יודע כלום, ואז יזכה לקבל חכמה הרבה, כי אם אינו יודע, אזי תמיד יש מקום ללמוד, מה שאין כן אם אומר שיודע הכל, אזי אינו יודע כלום, כי אינו מכיר הצורך ללמוד, ונשאר ריק מכל.

ואמר מוהרא"ש נ"י, שזהו ידיעה חשובה מאד לדעת, בפרט בלימוד ספרי רביז"ל, שלא יחשוב שכבר ירד לסוף דעת רביז"ל בתורותיו או בסיפוריו הקדושים, וכאילו הפשט הוא רק כמו שהוא מבין, ואי אפשר לומר אחרת, כי דברי רביז"ל סובלים כל מיני פירושים שבעולם, ושבעים פנים יש לתורה, וכולם רמוזים בתוך דבריו הקדושים, וכבר אמר רביז"ל בעצמו, שאתם יכולים לקמוט את הספר שלי (קנייטשען מיין ספר), איך שאתם רוצים, כלומר, לומר בה כל מיני פירושים, העיקר שלא תטה על ידה מסעיף קטן שבשולחן ערוך, ולכן הוא דבר חשוב מאד לומר תמיד "איני יודע", ולהתחיל תמיד להשיג דברי תורה מחדש, ואבא מארי הבעל "מנחת זאב" זי"ע, אמר על פי זה רמז נאה, למה מנהג ישראל קדושים ביום

שמחת תורה לעשות הגבהה לספר תורה בדרך הפוך, כי כשהמגביה ניגש אל הספר תורה, אזי הכתב של היריעה נגד פניו, אבל תיכף ומיד שמגביה בדרך הפוך, אזי צד החלק ואחורי היריעה כנגד פניו, ואינו רואה את הכתב כלל, לרמוז לאדם, שבלימוד התורה, אפילו כשעושה סיום, וגומר את התורה, אינו יודע כלל, וכאילו עדיין לא התחיל כלל מעולם, ובדרך זה יזכה ללמוד הרבה, והשם יתברך יזכינו להגות בתורה הקדושה בהתמדה אמיתית, ונזכה לעלות ולהתדבק בו יתברך על ידי התורה בדביקות אמיתי, מעתה ועד עולם אמן ואמן.

סעודה שלישית פרשת בראשית ה'תשס"ה

בסעודה שלישית, סעודת רעווא דרעווין, דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד על פי דברי רביז"ל בליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' ס"ז המדבר מחיבור התחלת התורה לסופה, "בראשית - לעיני כל ישראל", עיין שם.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, רביז"ל אומר, (מוהרא"ש נ"י חזר בקיצור על תמצית דברי רביז"ל בתורה זו), כי יש צדיק, שהוא היופי והפאר והחן של כל העולם כולו וכו', וכשזה היופי והפאר נתגלה בעולם, דהיינו כשזה הצדיק, שהוא היופי של כל העולם, נתפרסם ונתגדל בעולם, אזי נפתחין העינים של העולם, שכל מי שנכלל בזה החן האמת של זה הצדיק, שהוא החן והיופי של העולם, דהיינו שמתקרב אליו ונכלל בו, נפתחין עיניו, ויכול לראות, והעיקר להסתכל על עצמו, איך הוא אוהו בכל המדות הנמשכים מן הד' יסודות וגו', וגם יכול לראות ולהסתכל בגדולת ה', וזה בחינת שבת, כי שבת שמא דקודשא בריך הוא, וגם הצדיק הוא בחינת שבת, כמובא בזוהר, אנת הוא שבת דכולהי יומא, כי על ידי שבת והצדיק נפתחין העינים לראות בגדולת ה' וכו', וזהו בראשית, רא"ש בי"ת, בחינת בעל הבית של העולם היינו הצדיק האמת, שעל ידו נפתחין העינים של ישראל, שזהו בראשית - לעיני כל ישראל, על ידי בראש בית שהוא הצדיק על ידו נפתחין עיני כל ישראל וכו', עיין שם כל זה בדברי רביז"ל.

והסביר מוהרא"ש נ"י, כי הנה יש צדיק שהוא היופי והפאר והחן של כל העולם כולו, כי הצדיק הזה מחמת רוב דביקותו והתכללותו בו יתברך, ומחמת שרואה אלוקותו יתברך מכל פרט ופרט של הבריאה, הוא עיקר היופי והפאר של כל העולם, כי כל עיקר תכלית הבריאה היתה רק בשביל להכיר את השם יתברך, וכמובא בזוהר (בא מ"ב.) בגין דישתמודעין ליה, היינו שבעולם הזה, יהיו בני אדם שיכירו אותו מכל פרטי הבריאה, ויעשו לו דירה בתחתונים, וכמובא במדרש (תנחומא נשא) נתאוה הקדוש ברוך הוא שיהיה לו דירה בתחתונים, ולכן כשיש צדיק כזה שממלא תכלית ותפקיד הבריאה, שמכיר את השם יתברך מכל פרט ופרט, ועושה להקדוש ברוך הוא דירה בתחתונים, זהו עיקר היופי והפאר של כל העולם, כי הוא רואה את היופי והפאר של הבריאה, ורוצה לגלות אותו לכל הבריות כולם, ולכן הוא נקרא בשם "ראש בית", כי הוא כמו בעל הבית טוב, שמשגיח היטיב על כל עניני הבית, ורואה שלא יהיה קילקול בשום דבר בבית, שלא יופסד ויחרב הבית, וכן הוא הצדיק, שמשגיח טוב על ביתו ודירתו של הקדוש ברוך הוא כאן בתחתונים, ורואה ודואג שיהיה טוב ומסודר כל עניני הבית.

ולכן כל מי שנכלל בהחן והיופי של הצדיק הזה, היינו שמתקרב אליו, גם אצלו נפתחין עינינו לראות את היופי והפאר של הבריאה, אבל "העיקר להסתכל על עצמו", דהיינו שיתחיל מקודם להסתכל על עצמו היטיב איפוא הוא אוהו בכל המדות, ומה הוא צריך לתקן בעצמו, כי גם הצדיק לא הגיע אל מדריגתו ומעלתו אלא על ידי שהסתכל היטיב על עצמו, היינו על כל מדותיו ועל כל הד' יסודות שלו, אש מים רוח עפר, שמהם נשמכים כל התאוות והמדות רעות כידוע, ותיקן אותם בתכלית השלימות, כי ד' יסודות אלו מכוונים כנגד הד' אותיות של השם הוי"ה ברוך הוא, וכפי שזוכין לקדש ולזכך הד' יסודות, כן מאיר לפני עיניו שם הוי"ה ברוך הוא, ורואה אלקות מכל ד' חלקי הבריאה, דומם צומח חי מדבר, כי מיסוד האש בא הכעס והקפידות, ומיסוד המים בא צמאון התאוות, ומיסוד הרוח בא הגאווה ודברים בטלים, ומיסוד העפר בא העצלות והעצבות (עי' היטיב ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ד' וסי' ח'), וכשאדם מקדש ומזכך הד' יסודות שלו, מאיר לפני עיניו שם הוי"ה ברוך הוא, ורואה אלקותו יתברך מכל ד' חלקי הבריאה, דומם צומח חי מדבר, ולכן כשאדם זוכה להתקרב אל הצדיק הזה שהוא היופי והפאר של כל העולם, גם אצלו נפתחין עיניו להסתכל היטיב על עצמו, איפוא הוא אוהו בכל המדות, ומתחיל לתקן אותם, עד שזוכה להאיר עיניו באור אלקותו יתברך, ולראות האלקות שיש בכל דבר.

והנה רביז"ל מדייק לומר, העיקר להסתכל על "עצמו", להוציא ולמעט להסתכל על "אחרים", כי יש טבע רע אצל בני אדם, שתיכף ומיד ששומעים דברי מוסר ותוכחה, במקום להסתכל על עצמם ולהכיר חסרונם, מסתכלים על "אחרים" ומוצאים באחרים כל המומים והחסרונות, ואומרים, הלא תראו איך שפלוגי ופלוגי כל כך רחוק מתיקון המדות והתאוות, ומעצמם שוכחים לגמרי, כי מחמת שאדם קרוב אצל עצמו, אינו רואה מום לעצמו, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (נגעים פרק ב') כל הנגעים אדם רואה חוץ מנגעי עצמו, וכשאדם הולך בדרך זה, אף פעם לא יבוא לראות את הקדוש ברוך הוא מכל פרטי הבריאה, ולהכיר את היופי והפאר של הבריאה, כי אדרבה הוא רואה רק את הרע והחסרון שבכל דבר, ועיניו חשוכים וסתומים מלראות החן והיופי של הבריאה, וזה מחמת שאינו מקורב אל צדיק וראש בית אמת שיש לו הכח לפתוח את עיניו, רק מקורב אל מפורסמים של שקר ובעלי שמות וקדרים שקורין "טאטירין", שהם מגבירים המאורי אש בעולם, היינו אש השנאה והמחלוקת, ותמיד מחפשים ומבקשים מומים וחסרונות באחרים, ולעורר עליהם מדנים ומחלוקת, אבל כשאדם מקורב אל צדיק אמת, ומרגיל את עצמו להסתכל תמיד רק על "עצמו", אזי בוודאי יזכה לתקן מומיו וחסרונותיו, ולאט לאט יאירו עיניו באור אלקותו ויתברך המאיר בכל הארץ.

וכל זה הוא ענין קדושת שבת קודש, כי שבת נקרא על שם ראות העינים, על שם (שמות ט"ז) "ראו" כי ה' נתן לכם את השבת, כי תיבת שבת הוא ש' ב"ת, האות ש' יש לה שלש ראשים, שהם כנגד השלש גוונין שיש בתוך העין, ובת הוא כנגד הבת עין, היינו שהשחור שבעין שממנה עיקר הראות, כי שבת קודש מאיר עיני האדם לראות אלקותו יתברך מכל הבריאה, כי בששת ימי המעשה האדם טרוד על המחיה ועל הכלכלה, וקשה לו מאד ליישב את דעתו ולכוון את ראותו להסתכל על השם יתברך, אבל בשבת קודש שיש לאדם נייחא ושבתה מכל, בקל לו ליישב את דעתו ולהתבונן בתכלית הבריאה, ואיך שאין שום מציאות בלעדו יתברך כלל, ולכן בשבת קודש יש סיעתא דשמיא מיוחדת שיהיו נפתחין עיני האדם להסתכל על עצמו, איפוא הוא אוחז בכל המדות ולתקן אותם, והוא דבר אחד ממש עם התקרבות אל הצדיק כנ"ל, כי הצדיק גם כן קדוש בקדושת שבת כל השבוע, וכמו שאמרו התלמידים של רבי שמעון בר יוחאי רבם (זוהר נשא קמ"ד:), אנת הוא שבת דכולהו יומי, כי מחמת שעוני הצדיק תמיד מסתכלים על אלקותו יתברך, נמצא ששרוי אצלו קדושת שבת כל השבוע, ומי שמתקרב אליו כאילו בא אל קדושת שבת, ובויתר בשבת קודש בעצמו, יש הארה גדולה ועצומה לראות אלקותו יתברך, אשרי הזוכה לשבת כזה.

נמצא מובן מאד לפי כל זה, חיבור התחלת התורה לסופה, בראשית – לעיני כל ישראל, כי בראשית אותיות רא"ש ב"ת היינו, הצדיק האמת שהוא הראש והבעל הבית של העולם, שעוסק תמיד בתיקון הבית, לעשות להשם יתברך בית ודירה בתחתונים, וזהו "לעיני כל ישראל", כי עיקר עסקו הוא עם "עיני כל ישראל" להאיר עיניהם באור אלקותו יתברך, שגם כולם יזכו לעינים קדושים כאלו שיראו אלקותו יתברך מכל דבר, ועל שם זה נקראים הצדיקים "עיני העדה" (במדבר ט"ו), כי על ידם נפתחים העינים של כל העדה, ולכן אותיות בראשית גם רא"י שב"ת, כי על ידי הצדיק נתגלה "לעיני כל ישראל" את קדושת שבת, והאור הגדול המאיר בה, וכולם עולים ומתענגים בנועם זיוה.

וזהו המשך הכתוב, בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ, בראשית הוא ראש בית כנ"ל, היינו הצדיק האמת המגלה אמתת מציאותו יתברך בעולם, שזהו בראשית' ברא' אלהים' סופי תיבות א'מ'ת' (כמובא בבעל הטורים), ובשביל הצדיק והראש בית, ברא אלהים את השמים ואת הארץ, היינו העליונים והתחתונים, כי נתאווה הקדוש ברוך הוא שיהיה לו דירה בתחתונים, וזה נעשה על ידי הצדיק שהוא הראש בית, שמוריד את העליונים בתחתונים, וזהו ראשי תיבות א'ת ה'שמים ו'את ה'ארץ, השם הקדוש אהו"ה שהוא בנימטריא טו"ב כמובא, כי זהו עבודת הצדיק לראות את הטוב והיופי שבכל דבר, ולהאיר עיני כל ישראל לראות את הטוב הזה, ועל ידי זה יחיו חיים טובים ונצחיים באמת, והשם יתברך יזכינו להיות מקורבים אל הראש בית האמיתי, ויאירו עינינו באור אלקותו יתברך, עדי נזכה לעלות ולהתדבק בו יתברך ולהכלל בו יתברך לגמרי, מעתה ועד עולם אמן ואמן.

